
Posílení hodnocení škol a rozvoj pedagogické role vedení školy

Česká republika se jednoznačně hlásí k zajišťování odpovědnosti ve vzdělávacím systému prostřednictvím pravidelného cyklu externího hodnocení škol, které provádí Česká školní inspekce (ČŠI). Přesto jednu z výzev pro Českou republiku představuje skutečnost, že stávající externí hodnocení se spíše zaměřuje na soulad se zákony než na zlepšování kvality škol. Nově se také klade důraz na podporu vlastního hodnocení školy. I přesto, že se autoevaluace v určité formě vyskytuje, její důsledné uplatňování a využívání jejích výsledků v praxi je stále v počátcích. Proto by se proces externího hodnocení měl více zaměřit na zkvalitňování práce škol a odklonit se od současného modelu, který je postaven na „dodržování předpisů“. To by znamenalo doporučovat kroky ke zlepšování všem hodnoceným školám a nesoustřeďovat se pouze na ty, které vykazují nižší úroveň. Rámec pro hodnocení škol, jednotlivá kritéria i otázky, na jejichž základě se formují úsudky a volí metody hodnocení, by měly být jednoznačněji zacíleny na proces vzdělávání a výuky a na vztah mezi její kvalitou a výsledky žáků. Doporučuje se zajistit lepší synergii mezi externím a vlastním hodnocením škol, zejména pokud jde o sladění posuzovaných aspektů. Je také třeba, aby ředitelé škol věnovali ve své práci větší pozornost pedagogickému vedení. Znamená to, že by se měli dále vzdělávat, aby posílili své vůdčí kompetence zejména v oblasti zkvalitňování činnosti školy a zlepšování kvality výuky a učení. Konečně je třeba přepracovat celkovou koncepci hodnocení ředitelů škol zřizovateli ve smyslu posílení role ředitele školy jako vůdčí osobnosti pedagogického procesu.

Posílení složky hodnocení systému v celkovém rámci hodnocení

Hodnocení vzdělávacího systému je zatím věnována jen omezená pozornost, navíc k tomuto hodnocení chybí komplexní strategický přístup. V současné chvíli se při hodnocení systému většinou čerpá z hodnocení škol, které je doplněno souborem ukazatelů charakterizujících vzdělávací systém. Chybí však některá klíčová data. Například nejsou k dispozici údaje o socioekonomickém zázemí žáků a existují pouze omezené informace o podmínkách, ve kterých probíhá výuka a učení. Národní systém monitorování školního vzdělávání je však značně oslaben v důsledku absence národních dat o výsledcích žáků. To znamená, že nejsou k dispozici žádné informace o výstupech vzdělávání, které by bylo možné porovnávat v rámci škol, krajů a z časového hlediska. Také nejsou plně využívána systémová data pro účely analýz, jejichž výstupy by bylo možné využít při tvorbě vzdělávací politiky. Proto je třeba posílit profil hodnocení systému jako součást hodnotícího rámce. První prioritou je rozšířit pojetí hodnocení na úrovni systému, aby zahrnovalo široké spektrum systémových informací, které zajišťují dobrý přehled o tom, jak žáci dosahují cílů vzdělávání. Do tohoto spektra by měly patřit různé soubory položek, jako jsou například obecné údaje o výsledcích žáků, demografická, administrativní a kontextová data, informační systémy a výzkumy a analýzy pro účely plánování, ovlivňování a tvorby vzdělávací politiky.